

معرفی و نقد ادبیات فارسی امروز

ع. روح‌بخشان

ادبیات نوین فارسی (کتاب‌شناسی انتقادی از ۱۳۵۶ تا ۱۳۷۹)، کریستف بالایی و همکاران، انجمن ایران‌شناسی فرانسه در ایران (و) انتشارات معین، تهران ۱۳۸۲، بیست و چهار + ۳۸۰ + ده صفحه (مقدمه به فرانسوی).

طی قرن اخیر توجه محققان فرنگی به ادبیات نوین یا معاصر فارسی جلب شده است. یکی از مجموعه‌هایی که برای بررسی آثار علمی و فرهنگی مربوط به ایران بنیان نهاده شده نشریه سالانه چکیده‌های ایران‌شناسی است که در سال ۱۳۵۶ در تهران پا گرفت. این نشریه به معرفی و نقد کتابها و مقالاتی اختصاص داشت که در رابطه با ایران به زبانهای گوناگون به نگارش در آمده‌اند. تاکنون بیش از بیست مجلد از این نشریه با عبور از چند فراز و نشیب و تغییرات کمی و کیفی انتشار یافته است.

هر شماره معمولاً حاوی موضوعات و رشته‌های زیر است: کلیات، زبان‌شناسی، تاریخ و هنر و باستان‌شناسی قبل از اسلام، تاریخ دوره اسلامی، هنر و باستان‌شناسی دوره اسلامی، ادیان (جز اسلام)، اسلام، تصوف، فلسفه، تاریخ علوم و فنون، ادبیات، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و حقوق، اقتصاد، جغرافیا، مردم‌شناسی، موسیقی و هنرهای نمایشی، فهرست.

در چند سال اخیر، به سبب نوع ذائقه مدیریت انجمن، که رساله دکتری‌اش با عنوان پیدایش داستان فارسی انتشار یافته است، توجه بیشتری به ادبیات معاصر و انواع ادبی امروز معطوف شد که انتشار کتاب‌شناسی انتقادی ادبیات نوین فارسی نمونه و نشانه آن است. این

کتاب‌شناسی حاوی معرفی و نقد ۶۶۶ عنوان مقاله و کتاب است که در طی سالهای ۱۳۵۶ تا ۱۳۷۹ در ایران و خارج از ایران در این زمینه نوشته شده‌اند. این عنوانها، برای سهولت کار، ذیل چهار مبحث اصلی (داستان، شعر، نقد ادبی، نمایشنامه) به ترتیب الفبایی دسته‌بندی شده‌اند و فهرست مؤلفان و فهرست عناوین هر مبحث بلافاصله پس از آن مبحث آورده شده است.

کریستف بالایی، که پنج سال مدیریت انجمن را داشت، در مقدمه‌ای مفصل، پس از ذکر چگونگی شکل‌گیری نشریه و گزارش تاریخچه آن، درباره محتویات هر شماره از چکیده‌ها بحث کرده است که این مقدمه به «زبان شیرین فارسی» ترجمه شده و در ابتدای سمت راست نشریه گنجانده شده است.

نگفته نماند که متن اصلی معرفیها و نقدها که در نشریات متوالی چکیده‌ها چاپ شده‌اند به زبانهای اروپایی هستند و کریستف بالایی «با همکاری شاهرخ تندرو صالح و همکاران مجله» آنها را به فارسی در آورده‌اند که بهتر می‌بود به لحاظ زبانی ویرایش و اصلاح شود. در این مقدمه، به کمبود متخصص برای تهیه کتاب‌نامه کامل آثار اشاره شده است که البته، با کمک گرفتن از کتاب‌شناسان ایرانی جبران آن دشوار نبوده است.

□

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی